

Bilişim Hukuku

E-Spor ve Oyun Hukuku

Öğr. Gör. Zafer SERİN

Oyun Dünyasının Ekonomik ve Hukuki Büyüklüğü

- Video oyun sektörü, günümüzde Hollywoodinema endüstrisi ve küresel müzik endüstrisinin toplamından daha büyük bir ekonomik hacme ulaşmıştır.
- Eskiden sadece "boş zaman aktivitesi" olarak görülen oyunlar, bugün milyon dolarlık ödül havuzları, sponsorluk anlaşmaları ve yayın gelirleri ile devasa bir ekosistemdir.

Oyun Dünyasının Ekonomik ve Hukuki Büyüklüğü

- Bu kadar büyük paranın döndüğü bir yerde hukuki ihtilafların olmaması imkansızdır. E-Spor hukuku; İş Hukuku, Ceza Hukuku, Fikri Mülkiyet ve Ticaret Hukuku'nun kesiştiği yeni ve disiplinler arası bir alandır.

"Gamer" ile "Profesyonel E-Sporcu" Arasındaki Hukuki Fark

- Gamer (Oyuncu): Oyunu hobi amaçlı oynayan, harcama yapan son kullanıcıdır. Tüketiciler Hukuku kapsamında korunur.
- E-Sporcu: Bir kulübe bağlı, sözleşmeli, lisanslı ve performans karşılığı ücret alan profesyoneldir. Hukuki statüsü "İşçi" veya "Sporcu"dur.
- Lisans Durumu: Türkiye'de E-Sporcular, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olarak "E-Sporcu Lisansı" alabilirler. Bu lisans, onlara hukucken satranç veya futbol sporcusu ile aynı yasal statüyü kazandırır.

18 Yaş Altı E-Sporcular ve Çocuk İşçi Sorunu

- E-Spor ekosistemindeki en yetenekli oyuncuların büyük bir kısmı 15-17 yaş aralığındadır. Bu durum İş Hukuku açısından "Çocuk İşçi" kavramını gündeme getirir.
- İş Kanunu'na göre 18 yaş altı çalışanların gece çalıştırılması yasaktır. Ancak e-spor antrenmanları (Scrim) genellikle gece geç saatlere kadar sürmektedir. Bu durum yasal bir ihlaldir.
- 18 yaşından küçük bir oyuncunun imzaladığı transfer veya menajerlik sözleşmesinde velisinin (anne-baba) imzası yoksa, o sözleşme hukucken "yok hükmünde"dir ve geçersizdir.

E-Sporcu Sağlığı ve Meslek Hastalıkları

- E-Spor fiziksel bir aktivite gibi görünmese de, günde 10-12 saat bilgisayar başında oturmak ciddi sağlık sorunlarına yol açar.
- Meslek Hastalığı: Karpal Tünel Sendromu (bilek sakatlığı), bel/boyun fıtığı ve göz bozuklukları, e-sporcuların "Meslek Hastalığı" sayılır.
- Hukuki Sorumluluk: Eğer oyuncu sigortalı bir çalışansa, bu sakatlıklar nedeniyle doğan tedavi masraflarını ve iş göremezlik tazminatını Kulüp (İşveren) ve SGK karşılamak zorundadır. Kulüplerin "ergonomik ekipman" (doğru koltuk, mouse) sağlama yükümlülüğü vardır.

Sözleşme Tuzakları: Kelepçe Sözleşmeler

- Genç oyuncuların "ünlü olma" hevesiyle okumadan imzaladığı sözleşmeler, kariyerlerini bitirebilir.
- Buy-Out (Serbest Kalma) Bedelleri: Sözleşmelere konulan astronomik tazminat maddeleri, oyuncunun başka takıma gitmesini engeller.

Sözleşme Tuzakları: Kelepçe Sözleşmeler

- Gelir Paylaşımı: Bazı sözleşmelerde, oyuncunun Twitch/YouTube gelirlerinin veya sponsorluklarının çok büyük bir kısmının (%50 gibi) takıma bırakılması şart koşulur. Hukuken "Kişilik haklarına aykırı ve köleleştirici" sözleşmeler mahkemedede iptal edilebilir ancak ispat süreci zordur.

EULA Gerçeği: Oyun Hesabı Size Ait Değildir

- Oyuna başlarken kabul ettiğimiz "Son Kullanıcı Lisans Sözleşmesi" (EULA), mülkiyetin kimde olduğunu belirler.
- Hukuken oyun hesabı (LoL, Steam, Valorant vb.) oyuncunun mülkiyetinde değildir. Oyuncu sadece bir "Hizmet Alıcısı"dır. Mülkiyet tamamen oyun firmasına aittir.
- Bu nedenle oyun firması, kuralları ihlal ettiğinizde veya keyfi olarak hesabınızı kapattığında "Mülkiyet hakkım ihlal edildi" diyerek tazminat davası açmanız hukuken çok zordur.

Haksız "Perma-Ban" ve Hukuki İtiraz Hakki

- Oyun firmaları "Hesap bizimdir, istediğimizi banlarız" dese de Türk Hukuku buna bir sınır çizer.
- Tüketici Hakkı: Eğer oyuna para harcadıysanız (Skin vb.) ve haksız yere, hiçbir kural ihlali yapmadığınız halde süresiz (Perma) banlandıysanız, Tüketici Hakem Heyeti'ne başvurabilirsiniz.

Haksız "Perma-Ban" ve Hukuki İtiraz Hakki

- Emsal Kararlar: Türkiye'de haksız yere banlanan ve mahkeme yoluyla hesabını veya içerdeki parasını geri alan oyunculara dair emsal kararlar mevcuttur. Firma, kural ihlali yaptığınızı "ispatlamak" zorundadır.

Hesap Satışı ve Hukuki Riskleri

- Hemen hemen tüm oyun firmaları, kullanıcı sözleşmelerinde hesap satışını yasaklar.
- Bir hesap satın aldığınızda, hesabı satan kişi oyun firmasına "Hesabım çalındı" diyerek başvurursa, firma hesabı ilk sahibine (ilk mail adresine) iade eder.
- Satın alan kişi dolandırıldığını iddia edip savcılığa gitse bile, oyun firması "Hesap satışı yasaktır" dediği için hukuki koruma zayıftır.

Ucuz Oyun İçin VPN ve Bölge Değiştirme (Steam/Epic)

- Türkiye'deki oyun fiyatları artınca, VPN kullanarak Arjantin veya Rusya gibi daha ucuz ülkelerden oyun almaya çalışmak yaygınlaşmıştır.
- Hukuki Durum: Bu eylem, "Sistemi aldatarak haksız menfaat sağlamak"tır. TCK kapsamında "Bilişim Sistemine Girmek" suçunun unsurlarını taşıyabilir.

Ucuz Oyun İçin VPN ve Bölge Değiştirme (Steam/Epic)

- Sonuç: Steam veya Epic Games bunu tespit ettiğinde sadece hesabı kapatmakla kalmaz, geçmişe dönük fiyat farklarını talep etme veya "Nitelikli Dolandırıcılık" iddiasıyla suç duyurusunda bulunma hakkına (teorik olarak) sahiptir.

Oyun İçi Dolandırıcılık (Trade Scam)

- En yaygın suç tipi: "Sen eşyayı ver, ben parayı IBAN'dan atacağım" vaadiyle kandırmaktır.
- Bu eylem, Türk Ceza Kanunu Madde 157 " Basit Dolandırıcılık" veya Madde 158 "Bilişim Sistemlerinin Araç Olarak Kullanılması Suretiyle Dolandırıcılık - Nitelikli Dolandırıcılık" suçunu oluşturur.

Oyun İçi Dolandırıcılık (Trade Scam)

- İspat: Bu tür durumlarda oyun içi sohbet kayıtları (Chat logs) ve Discord yazışmaları mahkemedede birincil delil olarak kullanılır.

Sanal Eşya (Skin/Item) Hırsızlığı Suç Mudur?

- Oyun içi eşyaların (CS:GO bıçakları, MMORPG kılıçları) maddi bir değeri vardır ve bunlar "para ile ölçülebilir değer" olarak kabul edilir.
- Yargıtay Kararları: Yargıtay, oyun içi eşyaların çalınmasını "Bilişim Sistemine Girme" (TCK 243) ve "Hırsızlık" (TCK 141/142) suçu kapsamında değerlendirmektedir.
- Yani birinin hesabına girip eşyalarını kendi hesabına aktarmak, sadece bir oyun kuralı ihlali değil, hapis cezası gerektiren gerçek bir suçtur.

Ganimet Kutuları (Loot Boxes) ve Kumar Tartışması

- Para karşılığında alınan ve içinden rastgele (şansa dayalı) değerli veya değerlersiz eşya çıkan kutular (Loot Box), hukuken tartışmalıdır.
- Dünya Örnekleri: Belçika ve Hollanda, bu mekanizmanın "çocukları kumara alıştırdığı" gerekçesiyle yasaklamıştır.

Ganimet Kutuları (Loot Boxes) ve Kumar Tartışması

- Türkiye: Türkiye'de henüz bir yasak yoktur ancak hukuken bu işlem, "bedel karşılığı şansa dayalı kazanç" olduğu için teknik olarak kumar tanımına girmektedir.

Hile (Cheat) Yazılımı Üretmek ve Satmak

- Bir oyunun kodlarına müdahale ederek haksız avantaj sağlayan yazılımları (Wallhack, Aimbot, Script) kodlamak ve satmak suçtur.
- Hukuki Dayanak: TCK Madde 244 "Bir Bilişim Sisteminin İşleyişini Engellemeye veya Bozma" suçu. Cezası 1 yıldan 5 yıla kadar hapistir.
- Ayrıca oyun firmaları, "Haksız Rekabet" ve "Telif Hakkı İhlali" nedeniyle hile üreticilerine milyon dolarlık tazminat davaları açmaktadır.

Hile Kullanmak Suç Mudur?

- Bireysel Kullanım: Evde hile kullanarak oyun oynamak genellikle sadece sözleşme ihlalidir ve cezası hesaptan banlanmaktadır.
- Turnuvada Kullanım: Para ödüllü bir turnuvada hile kullanarak ödül kazanmak, TCK 158 kapsamında "Nitelikli Dolandırıcılık" suçudur. Hile ile başkalarının hakkını gasp ederek haksız kazanç sağlanmış olur.

Anti-Cheat Yazılımları ve Kişisel Veri Gizliliği

- Valorant (Vanguard) gibi anti-cheat sistemleri bilgisayarın "Kernel" (Çekirdek) seviyesine erişim ister. Yani bilgisayarınızdaki her dosyayı görebilirler.
- KVKK (Kişisel Verilerin Korunması): Bu yazılımların, hile tespiti haricinde özel fotoğraflarınıza veya banka şifrelerinize erişmesi yasaktır.
- Hukuki Tartışma: Oyunu oynamak için "Tüm bilgisayarımı izlemene izin veriyorum" şartını kabul etmek zorunda bırakılmak, "Açık Rıza"nın özgür iradeyle verilmemiği (zorlama olduğu) tartışmasını doğurur. Bu konu hukukçular arasında hala tartışmalıdır.

DDoS Saldırıları (Drop Hack)

- Rakip oyuncunun veya oyun sunucusunun internet bağlantısını anlık olarak kesmek (Drop Hack) bir strateji değil, siber saldırıdır.
- Bir bilişim sistemine yetkisiz erişmek veya sistemi erişilmez kılmak TCK kapsamında suçtur. IP adresleri üzerinden yapılan tespitlerle saldırganlar hapis ve para cezası ile yargılanır.

Oyun İçi Hakaret ve "Toxic" Davranışlar

- Oyunların sohbet pencereleri (Chat) hukucken "kamusal alan" veya "aleni ortam" sayılır.
- Burada edilen küfürler, TCK Madde 125 "Hakaret" suçunu oluşturur. Hakaretin "alenen" (herkesin görebileceği şekilde) yapılması cezayı 1/6 oranında artırır.
- Oyun firmaları, savcılık talep ettiğinde IP adreslerini ve sohbet kayıtlarını (Log) paylaşmak zorundadır.

Siber Zorbalık ve Israrlı Takip (Stalking)

- Bir oyuncuyu oyun içinde sürekli takip etmek, taciz etmek, oyun zevkini sistematik olarak bozmak (Griefing) sadece oyun kurallarına aykırı değildir.
- TCK Madde 123/A "Israrlı Takip Suçu" kapsamında, kişinin huzur ve sükununu bozmak suçundan 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile yargılama yapılabilir.

- İnternet üzerinden (Twitch, YouTube, Kick) elde edilen her türlü gelir (reklam, abonelik, bağış) vergiye tabidir.
- Sosyal Medya İstisnası: 2024 yılı itibarıyla yıllık belirli bir tutara kadar (yaklaşık 3 Milyon TL) geliri olanlar şirket kurmak zorunda değildir. Bankada açılan özel bir hesaba yatan paradan banka otomatik %15 stopaj keser, kalan para vergisiz olarak yayınıcuya kalır.

"Bot Basmak" ve İzlenme Hilesi Suç mudur?

- Twitch veya YouTube'da izleyici sayısını (Viewbot) veya takipçiyi yapay olarak sıyrırmak, öncelikle platform kurallarına aykırıdır ve kanalın kapatılmasıyla sonuçlanır.
- Hukuki Boyut (Dolandırıcılık): Eğer bir yayıncı, bot basarak sıyrırdığı sahte rakamları gösterip bir markadan sponsorluk alırsa, bu "Nitelikli Dolandırıcılık" (TCK 158) suçunu oluşturur.

"Bot Basmak" ve İzlenme Hilesi Suç mudur?

- Mantık: Markayı "Benim 10.000 izleyicim var" diye kandırıp parasını almak, hileli davranışla haksız kazanç sağlamaktır. Marka dava açarsa hem parayı faiziyle geri alır hem de yayinci hapis cezasıyla yargılanır.
- Haksız Rekabet: Ayrıca bu durum, dürüst yayincılar karşısında Türk Ticaret Kanunu'na göre "Haksız Rekabet" suçunu oluşturur.

- Hapis cezası almasa bile kişi "Mali Sicil" açısından şu yaptırımlarla karşılaşır:
- MASAK Blokesi: Tüm banka hesaplarına anında bloke konulur.
- Kara Liste: Bankalar bu kişileri "Riskli Müşteri" olarak işaretler.
- Sonuç: Ömür boyu kredi kartı alamaz, kredi çekemez, hatta yeni bir maaş hesabı bile açamaz hale gelebilir.
- Para Cezaları: Hesaptan geçen (kendi harcamadığı) paranın vergisini ve cezasını ödemek zorunda kalır. 20.000 TL kazanayım derken milyonlarca liralık vergi borcu çıkabilir.

Yasa Dışı Bahis Reklamı ve Yayınçı Sorumluluğu

- Yayıncılara gelen en büyük tekliflerden biri yasa dışı bahis sitelerinin reklamını yapmaktadır.
- 7258 Sayılı Kanun: Yasa dışı bahis oynamak kabahattir (para cezası), ancak oynatmak 3 ila 5 yıl, reklamını yapmak ise 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası gerektiren bir suçtur.
- "Bilmiyordum" Bahanesi: Yayıncıların "Ben sitenin yasal olduğunu sandım" savunması mahkemedede kabul görmez. Sosyal medyada bahis sitesi linki paylaşan birçok fenomenin hesaplarına el konulmuş ve yargılanmışlardır.

Yayında Müzik ve Video Kullanımı (Telif Hakları)

- Yayın sırasında arka planda Spotify'dan popüler şarkılar çalmak veya YouTube'dan film/dizi izlemek Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na (FSEK) aykırıdır.
- DMCA: Dijital Milenyum Telif Hakkı Yasası gereği, platformlar telifli içerik tespit ettiğinde yayını durdurur, tekrarı sessize alır veya kanalı tamamen kapatır (Strike).
- Sadece "Telif Hakkı Olmayan" (No-Copyright) veya lisansı satın alınmış müzikler kullanılabilir.

"React" Videoları ve Adil Kullanım Sınırı

- Başkasının videosunu açıp, köşede izleyerek video çekmek (React) telif hakkı açısından gri bir alandır.
- Adil Kullanım (Fair Use): Eğer orijinal videonun tamamını izletiyorsanız ve üzerine eğitici/eleştirel bir katkı sunmuyorsanız, bu telif ihlalidir. Eser sahibi videoyun gelirine el koyabilir veya videoyu kaldırabilir.

Bit Hırsızlığı ve Kara Para Aklama

- Çalıntı kredi kartları ile Twitch üzerinden yayıncılara "Bit" (bağış) atılması ve yayıcının bu parayı dolandırıcı ile bölüşmesi ciddi bir suçtur.
- Bu eylem TCK Madde 282 "Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama" suçunu oluşturur. Buna bilerek veya bilmeyerek aracılık eden yayıcılar ağır ceza mahkemelerinde yargılanmaktadır.

Boosting (Elo Boost) Yasal Mıdır?

- Başkasının hesabını para karşılığı lig yükseltmek (Boosting), Türkiye'de şu an için bir suç değildir ancak oyun sözleşmesinin ihlalidir.
- Güney Kore Örneği: E-Sporun başlığı Güney Kore'de oyun endüstrisini korumak adına Boosting yapmak hapis cezası gerektiren bir suç olarak yasalaşmıştır. Türkiye'de de benzer düzenlemeler tartışılmaktadır.

IBAN Kiralama(Hesapçılık) Nedir?

- Bir kişinin banka veya elektronik para (Papara, Payfix vb.) hesabını, belirli bir ücret veya komisyon karşılığında başkalarının kullanımına sunmasıdır.
- Hukukta bu kişilere "Para Kuryesi" (Money Mule) denir.
- Suç örgütleri (bahis çeteleri, dolandırıcılar), parayı kendi üzerlerine alıp yakalanmamak için kişileri “kalkan” olarak kullanır.

Kurbanlar Nasıl İkna Ediliyor? (Yalanlar)

- Dolandırıcılar genellikle sosyal medya (Instagram, TikTok, Telegram) üzerinden şu yalanlarla yaklaşır:
 1. E-ticaret yapıyoruz, vergi limitine takıldık, senin hesabını kullanalım.
 2. Yurt dışından oyun parası (coin) gelecek, senin hesabına atalım bize gönder.
 3. Sadece parayı çekip bize ver, işlem başına 2.000 TL kazan.
- Hiçbir yasal ticaret şirketi, tanımadığı birinin şahsi hesabını kullanmaz. Bu paranın kaynağı %100 yasa dışı bahis veya nitelikli dolandırıcılıktır.

Sistem Nasıl İşliyor?

- Hesap sahibi (Kurban), IBAN ve şifrelerini karşı tarafa verir.
- Hesaba kısa sürede binlerce liralık giriş-çıkış (trafik) başlar.
- Para, genellikle "açıklama kısmı boş bırakılarak" veya anlamsız kodlarla transfer edilir.
- Hesap sahibi küçük bir komisyon alır, ancak milyonlarca liralık kara paranın izi artık kendi üzerindedir.

- IBAN'ını kiralayan kişi, mahkemede "Ben paranın kaynağını bilmiyordum" dese bile genellikle kurtulamaz. Hukuken "Olası Kast" veya "Suça İştirak" ile yargılanır.
- 7258 Sayılı Kanun (Madde 5/1-c):
 - Suç: Bahis paralarının nakline aracılık etmek.
 - Ceza: 3 Yıldan 5 Yıla Kadar Hapis Cezası ve 5.000 güne kadar adli para cezası.
 - Not: Bu suçun "ertelemesi" yoktur, hapis yatılır.
- TCK Madde 282 (Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama):
 - Suç: Kara parayı aklamak veya sisteme sokmak.
 - Ceza: 3 Yıldan 7 Yıla Kadar Hapis Cezası.